

ترجمه کامل همراه با متن عربی

اسرار الصلاة

یا

رازینک

علامه آیه الله میرزا جواد آقا ملکی تبریزی (ره)

مترجم: مهدی سازندگی

سرشناسه	: ملکی تبریزی، جوادبن شفیع، - ۱۳۴۳ ق.
شناسه افزوده	: سازندگی، محمدمهدی، ۱۳۵۲ - ، مترجم
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۸۳-۲۱-۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۲۴۱۵۲۱
عنوان و نام پدیدآور	: اسرارالصلوة، یا، راز بندگی / جوادآقا ملکی تبریزی؛ مترجم مهدی سازندگی.
مشخصات نشر	: قم: نوید ظهور، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۸۱۲ ص.
یادداشت	: فارسی - عربی.
یادداشت	: بالای عنوان: ترجمه کامل همراه با متن عربی.
یادداشت	: عنوان دیگر: ترجمه اسرارالصلوة.
عنوان قراردادی	: اسرارالصلوة، فارسی - عربی
عنوان دیگر	: ترجمه اسرارالصلوة.
موضوع	: نماز
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۳۵۳
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۲ م ۷/الف ۵۰۴۱/۱۸۶ BP

اسرار الصلوة

مؤلف: سیراجه: آقا ملکی تبریزی

مترجم: محمدمهدی، سازندگی

ویراستار: فخری سیادت، جواد

ناشر: نوید ظهور

صحافی: جوانان

چاپ: علوی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۸۸۳-۲۱-۲

تمام حقوق متعلق به انتشارات نوید ظهور می باشد و هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، نشر الکترونیکی، فیلم، صدا و... نیست. این اثر تحت پوشش قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

مرکز پخش: جـسـوان ۳۷۷۴۳۳۸ - ۰۲۵

۰۹۱۲۶۵۱۷۵۳۲ - ۰۹۱۲۳۵۱۲۱۰۷

فهرست مطالب

۱۷	مقدمه مترجم
۱۷	راز بندگی
۱۷	زندگی نامه مؤلف
۱۸	میلاد با برکت
۱۸	اساتید وی
۱۹	استاد اخلاق او
۱۹	هجرت به ایران و شهر تبریز
۲۰	شهر مقدس قم و کرسی تدریس و تهذیب
۲۰	شاگردان درس اخلاق مرحوم ملکی تبریزی
۲۱	آثار و تألیفات
۲۲	اسرار الصلاة
۲۲	تکبیر پرواز
۲۳	ویژگی ها - این ترجمه
۲۵	بخش اول: در بیان برخی از اسرار طهارت
۲۷	باب اول: در بیان طهارت
۲۹	حقیقت طهارت
۳۳	باب دوم: در آداب طهارت
۳۵	فصل اول: در بیان آداب ظاهری واجب و مستحب طهارت
۳۹	فصل دوم: عبرت و تفکر در امر طهارت
۳۹	مراقبت انسان از اعمال و رفتار خویش
۴۱	تأثیر احوال القلب در مسیر انسان
۴۳	اقسام خطورات قلبی
۴۳	خطورات و الهام
۴۳	الهام و وسوسه، توفیق و خذلان
۴۳	مَلَك و شیطان
۴۵	فواید درک آثار اعمال
۴۷	تفاوت رجاء و آمل، امانی و حماقت
۴۹	تبدیل سیئات به حسنات
۵۱	آنچه در مصباح الشریعه درباره طهارت آمده
۵۳	حکمت خداوند در کیفیت خلقت اعضای پایین
۵۵	حکمت خداوند در آفرینش اسباب طهارت
۵۵	مذمت و سواس در طهارت ظاهری
۵۷	توجه به طهارت باطن و طهارت ظاهر
۶۱	شدت شرمساری انسان در قیامت از اعمال زشت خویش
۶۷	شدت شرمساری گنهکار در آخرت و وجه غفلت در دنیا

۷۹	فصل سوم: درباره آداب وضو
۸۱	باب اول: بعضی آداب ظاهری واجب و مستحب وضو
۸۳	دعاهای رسیده در هنگام وضو از امیرالمؤمنین (علیه السلام)
۸۹	باب دوم: در بیان مسواک زدن، فضیلت، فوائد، کیفیت و اوقات و عبرت‌های آن -
۹۱	فضیلت مسواک زدن
۹۱	آداب مسواک زدن
۹۳	اوقات مسواک زدن
۹۳	عبرت مسواک زدن
۱۰۱	فصل سوم: درباره تیامن (آغاز کردن به دست راست) و حکمت آن
۱۰۳	فصل چهارم: در بیان عبرت‌های آداب دعا
۱۰۳	فصل پنجم: در عبرت‌های رؤیت آب و استعمال آن
۱۰۷	فصل ششم: در بیان آداب و اسرار توبه
۱۰۷	حقیقت و کمال توبه
۱۱۱	کلام امام صادق (علیه السلام) در حقیقت توبه و اسرار آن
۱۱۳	سخنان یکی از عرفا در باب توبه و اسرار آن
۱۱۷	توبه اقسام مردم
۱۱۹	احتیاج همه مردم به توبه حتی انبیاء
۱۲۱	احتیاج مداوم انسان به توبه
۱۲۵	گناهان کبیره و صغیره و تعیین کبیره
۱۲۵	حد گناه صغیره و کبیره
۱۲۵	گناه کبیره
۱۳۱	گناه صغیره و معنای اصرار بر آن
۱۳۱	اصرار بر صغیره و حقیر شمردن کبیره
۱۳۳	سرور و خوشحالی بر ارتکاب گناه
۱۳۵	لژوم مخفی کردن گناهان و عدم اظهار آن
۱۳۵	موارد استثناء از حکم اصرار بر صغیره
۱۳۷	اعتراف به گناه و حقیر شمردن خود
۱۳۹	ارتکاب صغیره از پیشوا
۱۳۹	اسباب محو آثار گناه
۱۳۹	ابتلا به مصیبت از اسباب مغفرت
۱۴۱	درمان اصرار بر گناهان صغیره
۱۴۳	ذکر مرگ، سودمندترین چیز برای مبتدی در سلوک
۱۴۷	ادای حقوق واجبه از مقدمات توبه
۱۵۱	طاعات و عبادات قلبی
۱۵۱	توبه‌کننده و تفکر درباره گناهان
۱۵۹	آنچه بر توبه‌کننده لازم است
۱۶۱	کیفیت انجام توبه
۱۶۳	

۱۶۳	توبه داود علیه السلام
۱۶۵	توبه بهلول نباش
۱۷۳	خاتمه
۱۷۳	همواره با طهارت بودن
۱۷۵	فصل ششم: در بیان موارد وجوب و مستحب وضو
۱۷۷	باب چهارم: در بیان سایر اقسام طهارت
۱۷۹	فصل اول: در بیان غسل و حکمت آن
۱۷۹	مقصود اصلی از طهارت، طهارت قلبی است
۱۷۹	نور معرفت نفس و معنای بازگشت به دارالخلود
۱۸۱	انواع غسل‌های مستحب
۱۸۳	عبرتهای ترتیب در غسل
۱۸۵	فصل دوم: در بیان حمام
۱۸۵	تقدم ذکر آخرت بر دنیا
۱۸۷	عبرتهای حمام
۱۸۹	فصل سوم: در بیان نوره کشیدن
۱۹۳	فصل چهارم: در بیان حکمت کوتاه کردن ناخن
۱۹۵	فصل پنجم: در بیان کفایت آب و کوتاه کردن شارب
۱۹۷	فصل ششم: در بیان عطر زدن
۲۰۱	فصل هفتم: در بیان تیمم
۲۰۵	باب پنجم: در بیان سایر مقدمات نماز
۲۰۷	فصل اول: در بیان آداب لباس پوشیدن
۲۱۱	عبرتها و اسرار لباس نمازگزار به نقل از مصباح الشریعه
۲۱۵	تذکر و تأمل در کلام امام علیه السلام
۲۲۳	فصل دوم: در بیان آداب و مستحبات لباس پوشیدن
۲۲۳	آداب زینت و آراستگی
۲۲۷	فصل سوم: در بیان اوقات نماز
۲۲۷	هر چیزی نشئه متناسب با خود دارد
۲۲۹	همه چیز در عالم عقل دارای حیات و شعور است
۲۲۹	مناسبات خاص به هر عالم
۲۳۱	لزوم بهره‌مندی از اوقات و سرمایه عمر
۲۳۱	عبرتهای قابل تأمل در عمر انسان
۲۳۵	فصل چهارم: در بیان اهتمام به اوقات شریفه
۲۳۵	عبرتهای اعیاد
۲۳۹	کلام سید بن طاوس در مراقبت روز عید
۲۴۹	فصل پنجم: در بیان روز عید و صاحب ولایت
۲۵۳	فصل ششم: روزهای مختص به ائمه علیهم السلام

۲۵۵	مراعات لیلة القدر و سایر ایام شریف
۲۵۹	مراعات ایام تولد شریف
۲۵۹	رسول رحمت، بزرگترین نعمت الهی
۲۶۱	شکر الهی بر نعمت ولایت آل محمد علیهم السلام
۲۶۱	اظهار دوستی با مؤمنین
۲۶۱	اظهار دوستی به مؤمنین در لسان روایات
۲۶۲	عظمت عید غدیر
۲۶۵	مراقبت بر سایر ایام شریف
۲۷۱	آنچه مراعاتش در هر ماه شایسته است
۲۷۵	آنچه مراعاتش در هر هفته سزاوار است
۲۷۹	آنچه مراعاتش در هر روز سزاوار است
۲۸۱	اوقات نمازها
۲۸۳	اوقات نمازهای نافله
۲۸۵	فصل هفتم: در بیان مکان نمازگزار
۲۸۵	فضیلت مساجد
۲۸۷	اقبال خداوند با انعام بر بندگانش
۲۸۹	برحذر بودن از تبریل رحمت الهی به استدرج
۲۸۹	ادب حضور در محضر بزرگواران
۲۹۱	ادب حضور در مسجد
۲۹۷	فصل هشتم: در بیان آداب ظاهری نماز
۳۰۱	خاتمه
۳۰۳	بخش دوم: در آداب نماز
۳۰۵	باب اول: تذکرات سودمند برای نمازگزار
۳۰۷	فصل اول: در بیان معنای نماز
۳۰۹	جلوگیری نماز از فحشا و منکر
۳۱۱	ملاک قبول یا رد نماز
۳۱۵	فصل دوم: بیان آیاتی که می‌گویند: مقصود از نماز تنها اعمال ظاهری آن نیست
۳۱۵	آیات
۳۱۵	روایات
۳۱۷	فصل سوم: در بیان بعضی از آداب که از نماز معصومین علیهم السلام رسیده
۳۲۱	فصل چهارم: در بیان احوالی که به سبب آن نماز کامل می‌شود
۳۲۱	مراد از حضور قلب در نماز
۳۲۳	فهم در نماز
۳۲۳	حالت تعظیم در نماز
۳۲۵	رهبه و همت در نماز
۳۲۷	رفع موانع همت در نماز
۳۳۱	لزوم تلاش در تحصیل حضور قلب
۳۳۱	ترك خطورات ذهنی در نماز

۳۳۲	منشأ صفات شش گانه در انسان
۳۳۷	باب دوم: پیش از آغاز نماز
۳۳۹	فصل اول: در بیان رونمودن به قبله
۳۳۹	لزوم استقبال به قبله با بدن و قلب
۳۴۳	فصل دوم: در بیان خوف و رجاء
۳۴۳	اقسام خوف
۳۴۹	فصل سوم: در بیان لزوم خوف و فضیلت آن
۳۶۳	احوال ائمت گنهکار در قیامت
۳۷۳	لزوم تفتیش انسان از حال خود
۳۷۵	آثار خوف
۳۷۵	در بیان علاج خوف
۳۷۷	آتش جهنم و سوز فراق
۳۷۹	رفع موانع خوف از خدا
۳۸۱	تقویت انگیزه های دین داری
۳۸۳	اقسام خوف با توجه به احکام خمس
۳۸۷	فصل چهارم: در بیان سوء از سوء خاتمه
۳۸۷	چگونگی سوء خاتمه
۳۸۹	صورت متناسب هر چیزی با عالم خود
۳۸۹	آثار سوء خاتمه در برزخ و ظهور اعمال در آل عالم
۳۹۱	ثواب و عقاب نفس آثار اعمال
۳۹۳	معنای سبق قضا
۳۹۳	سبب سوء خاتمه به کفر و جحود
۳۹۵	لزوم توکل بر خدا در فهم عقاید حق
۳۹۷	تأثیر ضعف ایمان و حب دنیا در سوء خاتمه
۳۹۷	سبب سوء خاتمه به سبب فسق و گناه
۳۹۹	تأثیر مواظبت بر ذکر خدا و طاعات الهی در جلوگیری از سوء خاتمه
۴۰۱	فصل پنجم: در بیان امیدواری و حقیقت آن
۴۰۱	حالات مختلف برای انسان طالب
۴۰۳	رجاء صادق و کاذب
۴۰۷	دلیل نقلی بر بطلان امید کسی که عمل صالح انجام نمی دهد
۴۰۹	جمع بین اخبار حسن ظن به خدا و بطلان رجاء بدون عمل
۴۱۱	نشانه های صدق مدعی حسن ظن به خدا
۴۱۳	فصل ششم: در بیان اسباب رجاء و امیدواری
۴۱۳	سماد تصدیان بیش از هلاک شدگانند
۴۱۵	آیات دال بر رجاء و امیدواری
۴۱۵	اخبار دال بر رجاء و امیدواری
۴۱۷	فراوانی اسباب نجات انسان
۴۲۱	آنچه در ذکر خوف و رجاء بر علماء شایسته است

۴۲۵	خاتمه بحث در خوف و رجاء
۴۲۵	آنچه برای وعظ در ذکر خوف و رجاء شایسته است
۴۲۵	قنوط و ناامیدی چیست؟
۴۲۷	امن از مکر خدا یعنی چه؟
۴۲۷	وظیفه خطیر وعظ نسبت به عموم متدینین
۴۳۱	فصل هفتم: در بیان قیام
۴۳۱	آداب ظاهری قیام
۴۳۵	فصل هشتم: در بیان نیت
۴۳۵	اخلاص نیت
۴۴۱	عدم بطلان عبادت از ترس عذاب
۴۴۱	تفاوت حالات مقربین
۴۴۳	عبادت بندگان و آزادگان
۴۴۳	رهایی از شرك، نخستین منزل مجاهدین در راه خدا
۴۴۵	علامات شرك خفی
۴۴۵	درجات اخلاص در عمل
۴۴۷	آخرین درجات اخلاص در عمل
۴۵۱	احتیاج خواهار اخلاص به علم به آفات اعمال
۴۵۳	معیوب بودن عبادت به مراتب ندارد
۴۵۵	مغرور شدن به اعمال مضرتی جز بر سر سالک
۴۵۷	بازگشت به شرح عبارت مصباح الشریعه
۴۵۷	تساوی مراتب اخلاص و مراتب ایمان
۴۵۹	فصل نهم: در بیان اذان و اقامه
۴۵۹	مطلب اول: بیان فضیلت اذان و اقامه
۴۶۱	حکمت اعطای ثواب عظیم به اعمال اندک
۴۶۵	مطلب دوم: شهادت به ولایت امیرالمومنین علیه السلام
۴۶۵	مطلب سوم: در بیان حکم اذان و اقامه
۴۶۷	مطلب چهارم: مستحبات اذان و اقامه
۴۶۹	مطلب پنجم: در بیان عبرت‌های اذان و اقامه
۴۷۷	باب سوم: در بیان افعال و اسرار نماز
۴۷۹	فصل اول: در بیان حقیقت نماز
۴۷۹	مقصود از نماز، حقیقت آن است نه صورتش
۴۸۳	آنچه حقیقت نماز به آن کامل می‌گردد
۴۸۳	اسباب تحصیل صفات شش‌گانه
۴۸۳	اما حضور قلب؛
۴۸۵	و اما تفهم؛
۴۸۷	عوامل حضور قلب و نفی خطورات
۴۸۹	عدم تحصیل حضور قلب برای دوستدار دنیا
۴۹۱	برخی از عوامل حضور قلب

۴۹۳	مراتب ردّ و قبول نماز
۴۹۳	توضیح مطلب
۴۹۵	علل قبول و رد نماز
۴۹۷	تأثیر درك معانی در معرفت
۴۹۷	مکاشفاتی که جسم بنده تحمل آن را ندارد
۴۹۹	تأثیر تعظیم در حضور قلب
۴۹۹	و اما تعظیم!
۵۰۵	تأثیر هیبت در حضور قلب
۵۰۵	و اما هیبت!
۵۰۵	تأثیر امیدواری بر حضور قلب
۵۰۵	و اما رجاء و امیدواری!
۵۰۷	تأثیر حیا در حضور قلب
۵۰۷	و اما حیا!
۵۰۷	اقسام حیا
۵۰۹	سبب عدم انفعال بنده در برابر خالق
۵۱۳	فصل دوم: در بیان تکبیر و قیام
۵۱۳	تکبیر در نماز
۵۱۳	تکبیر الاحرام و استسباب آن
۵۱۷	اسرار دعاهاى بین تکبیرات
۵۱۹	قیام از اعمال نماز
۵۲۱	فصل سوم: در بیان قرائت
۵۲۱	حقیقت استعاذه
۵۲۳	جایگاه قرائت در بین اعمال نماز
۵۲۵	مذمت وسواس در تصحیح ظاهر قرائت در نماز
۵۲۵	تقلید کورکورانه از موانع فهم قرآن
۵۲۷	افتادن در ورطه گناه مانع فهم قرآن
۵۲۷	شرائط سه گانه قرائت و فهم قرآن
۵۳۱	مثالهایی از تفکر هنگام قرائت قرآن
۵۳۵	مراد از تخصیص هنگام قرائت قرآن
۵۳۵	تأثر هنگام قرائت قرآن
۵۳۷	مقصود اصلی از قرائت قرآن
۵۳۹	مراد از تیزی در هنگام قرائت قرآن
۵۳۹	مراد از ترقی هنگام قرائت قرآن
۵۴۳	فصل چهارم: در بیان تفسیر سوره فاتحه الکتاب
۵۴۳	تفسیر باء بسم الله و سایر حروف الفبا
۵۴۷	تطابق عالم حروف با عالم اعیان
۵۴۹	تفسیر بسم الله الرحمن الرحیم
۵۴۹	تفسیر الرحمن الرحیم
۵۵۵	حکمت وجود ابتلائات و دردها با وجود رحمت الهی

۵۵۷	بهره بنده از دو اسم رحمان و رحیم
۵۵۹	بسم الله در هر سوره، آیه‌ای از همان سوره است
۵۵۹	حقیقت واحد بسم الله در تمام سوره‌ها
۵۶۱	تفسیر معنای «اسم» در بسمله
۵۶۹	تفسیر الحمد لله
۵۷۱	روایاتی در بیان جایگاه بسم الله
۵۷۵	تحقق وصول با فنای بنده
۵۷۷	بهره بنده از کلمه جلاله، کمال حقیقت عبودیت
۵۸۱	تمام حمد تنها از آن الله است
۵۸۳	تفسیر رب العالمین
۵۸۳	عوالم
۵۸۵	ربوبیت خداوند بر تمام عالم‌ها
۵۸۷	ترتیب عوالم و تناسب آن‌ها
۵۸۷	وجود همه اشیاء در همه عوالم متناسب با هر عالم
۵۸۹	بیان عوالم مختلف در آیات و احادیث
۵۹۱	صورت اسما، نسخه‌ای از عالم کبیر
۵۹۳	وحدانیت ربوبیت و ادب مراعات آن
۵۹۷	لوازم فهم و درک ربوبیت
۵۹۷	تفکر در بزرگی ربوبیت خداوند
۶۰۱	تفسیر آیه الرحمن الرحیم
۶۰۳	تفسیر آیه مالک يوم الدين
۶۰۳	يوم الدين
۶۰۵	روایاتی در احوال روز قیامت
۶۰۹	آثار اسماء پنج‌گانه در سوره حمد
۶۱۱	تطابق ترتیب اسماء حسنی در سوره حمد با عالم عینی
۶۱۱	سز اختصاص يوم به مالکیت خداوند
۶۱۳	اشاره اسماء خمس به وجه انحصار حمد به خداوند
۶۱۳	تفسیر إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
۶۱۵	معنای حصر در آیه
۶۱۵	نکته مقدم شدن ضمیر ایاک بر نعبد
۶۱۵	سز آمدن فعل با صیغه متکلم مع الغير
۶۱۷	سز التفات در آیه
۶۱۷	ظهور عبودیت در همه عوالم
۶۱۹	مراتب مردم در توحید و عبودیت
۶۱۹	توحید مالکیت و ربوبیت و معبودیت
۶۲۱	حصر استعانت از خدا
۶۲۱	نفی جبر و تفویض توسط آیه
۶۲۳	کمال استعانت به کمال معرفت است
۶۲۳	چه وقت دعا به استعانت مستجاب می‌شود
۶۲۵	تفسیر آیه اهدنا الصراط المستقیم

۶۲۷	جمع بین روایات مختلف در معانی صراط
۶۲۹	یکی بودن صراط مستقیم
۶۳۱	انسان در دو قوس صعود و نزول
۶۳۳	توفیق و خذلان، ملك و شیطان
۶۳۳	منشأ حرکات انسان صفات اوست
۶۳۵	تعلق هر خیر به خداوند و تعلق هر شر به بنده
۶۳۷	تأثیر توفیق و عصمت، بر سلوک در طریق مستقیم
۶۳۷	اختلاف صراط مستقیم با توجه به مکلفین
۶۳۹	سرّ باریکی و بزندگی صراط
۶۳۹	مراد از ثبات بز هدایت در کلام امیرالمومنین علیه السلام
۶۴۱	همه عالم در طریق صراط مستقیم است
۶۴۱	تفسیر جمله: «صورت انسانیت همان صراط مستقیم است»
۶۴۳	تفسیر این که «امیرالمومنین و الله صلوات الله علیه صراط مستقیم اند»
۶۴۳	تفسیر صراط الذین انعمت علیهم
۶۴۳	«انعمت علیهم» شیعیانند
۶۴۵	تفسیر غیر الضالین و لا الضالین
۶۴۵	سرّ نامگذاری و در حمد، ام الكتاب
۶۴۷	مقام عبودیت، ولایت و الهیت
۶۴۷	تقسیم فاتحه الكتاب بین بنی خداوند
۶۴۹	عبرت آموزی از روایات در شأن سور فاتحه
۶۵۳	فصل پنجم: در بیان تفسیر سوره توحید
۶۵۳	تفسیر قل هو الله احد
۶۵۳	تفسیر الله الصمد
۶۵۳	تفسیر صمد از قول امام صادق علیه السلام
۶۵۵	تفسیر صمد از قول امام باقر علیه السلام
۶۵۹	خلاصه اشارات اسماء در سوره اخلاص
۶۵۹	فضیلت سوره اخلاص
۶۶۳	فصل ششم: در بیان رکوع
۶۶۳	تکبیر رکوع و اسرار آن
۶۶۳	تسبیح خداوند و حقیقت حمد
۶۶۵	تسبیح در رکوع
۶۶۷	ادب رکوع
۶۶۷	حقیقت رکوع و آثار آن در سلوک بنده
۶۶۹	از اسرار رکوع
۶۷۳	فصل هفتم: در بیان سجده
۶۷۳	اسرار سجده پس از رکوع
۶۷۳	اسرار سجده به نقل از مصباح الشریعه
۶۷۵	سجده رمز فنای کامل
۶۷۷	سجده برترین اعمال بنده

۶۷۹	سیره ائمه علیهم السلام و اصحاب در طول سجود
۶۸۱	توصیه‌هایی مفید برای سالک از استاد
۶۸۳	تاویل امیرالمومنین علیه السلام از دو سجده
۶۸۳	سجود صورت مقام فناء
۶۸۳	سرّ سجده دوم و استغفار بین دو سجده
۶۸۵	سرّ بلند کردن سر از سجده دوم و تشهد
۶۸۷	فصل هشتم: در بیان قنوت و تشهد
۶۸۷	رکعت دوم و قنوت بعد از سوره
۶۸۷	سرّ تشهد بعد از دو سجده
۶۸۹	تحقق عبودیت خداوند به ربوبیت الهی است
۶۹۱	صلوات بر پیامبر تابع صلوات خداوند است
۶۹۳	کمال معرفت در شناخت صاحب ولایت است
۶۹۳	فضیلت صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آله و آل او علیهم السلام
۶۹۵	آنچه بر گوینده صلوات شایسته است
۶۹۷	سرّ سلام در بیان نماز
۶۹۹	احترام امت پیامبر: جهت احترام به پیامبر اسلام
۶۹۹	تشهد کبیر
۷۰۱	آنچه در شأن نمازگزار رسید
۷۰۵	تشبیه نماز و اذان و اقامه به خیم و سامت مخلوقات
۷۰۵	انطباق معراج رسول خدا صلی الله علیه و آله با نماز
۷۱۳	بخش سوم: در بیان تعقیبات نماز
۷۱۵	حقیقت تعقیبات
۷۱۹	تعقیبات مخصوص نماز صبح
۷۲۱	تفکر پس از نماز
۷۲۳	سرّ برتری تفکر بر ذکر و عبادت
۷۲۳	نوافل یومیه
۷۲۷	بخش چهارم: در بیان نماز شب
۷۲۹	اهمیت نماز شب
۷۳۱	مذمت ترک کننده نماز شب
۷۳۳	موانع توفیق اقامه نماز شب
۷۳۷	چه وقت تحصیل علم برتر از عبادت است
۷۳۹	خلوص نیت در تحصیل علم سخت‌ترین امر است
۷۴۱	تاثیر نماز شب و تضرع، در توفیق تحصیل علم
۷۴۵	آمادگی از ابتدای شب برای شب‌زنده‌داری
۷۴۷	آنچه پیش از خواب سزاوار است
۷۴۹	مکاشفات علمی برخی از علما در رویای صادق
۷۵۱	جز خداوند برای مطلوبیت شایسته نیست
۷۵۳	آنچه برای جلب حالات بلند در نماز شب شایسته است
۷۵۵	عدم تکذیب حال و مقال در هنگام قرائت دعا و مناجات

۷۵۹	حقیقت تکبیر و شهادت به توحید
۷۶۳	حکایت جوان شهید شب‌زنده‌دار
۷۶۳	وجوه مختلف اعمال و اقوال عاملین
۷۶۷	مقداری که شب‌زنده‌داری شایسته است
۷۷۱	دعاها و مناجات معصومین علیهم‌السلام و مقایسه حالات سالک با آن
۷۷۳	مناجات امام سجاده علیه‌السلام در سجده نماز شب
۷۷۵	برحذر بودن متهجد از فریفته شدن به عبادات خویش
۷۷۷	کیفیت تلطیف مناجات و مراقبت‌های شبانه
۷۸۷	بخش پنجم: در بیان نماز جماعت
۷۸۹	اهمیت نماز جماعت
۷۸۹	اهمیت دین به تالیف قلوب و استحکام برادری
۷۹۱	برتری دوستی در راه خداوند
۷۹۵	آنچه مراعاتش در نماز جماعت شایسته است
۷۹۷	امام جماعت
۸۰۰	سایر آثار و تأملات
۸۰۰	آثار و تألیفات در دست اقدام

مقدمه مترجم

راز بندگی

خداوند در حدیثی قدسی می‌فرماید: «عَبْدِي أَطْعَمَنِي حَتَّى أَجْعَلَكَ مَثَلِي، أَقُولُ لَشَيْءٍ: «كُن» فَيَكُونُ، تَقُولُ لَشَيْءٍ: «كُن» فَيَكُونُ.» بنده من! مرا اطاعت نما تا تو را مثل خود گردانم. چون اراده ایجاد چیزی داشته باشم و بگویم: «باش»، او «می‌شود». تو با بندگی و طاعت من، به جایی برسی که چون بگویی: «باش» او نیز به اذن من «بشود».

امام صادق (ع) می‌فرماید: «الْعُبُودِيَّةُ جَوْهَرَةٌ كُنْهَهَا الرِّبَوِيَّةُ»، بندگی جوهره‌ای است که حقیقتش ربوبیت است، بنده بر اثر عبودیت به مرتبه‌ای می‌رسد که دستش دست خدا، و گوش و دیده‌اش خدایی می‌گردد، و از ولایت مطلقه که پروردگار عالم هستی دارد بهره‌مند می‌گردد، و قدرت تصرف در آفاق و انفس را به دست می‌آورد. انبیا و اولیای الهی پیشگامان و راه‌یافتگان این راه‌اند، و سالکانِ اِلَیَّ اللّٰه و عارفان به حق به حسب بهره‌ای که از عبودیت و بندگی پروردگار یافته‌اند در مراتب و درجات بعدی قرار دارند.

اگر سخنان پیامبران و اولیاء الهی در دل‌ها اثر می‌گذارد، آنان را از خود بی‌خود نموده و به سمت خداوند می‌کشاند، از اثر تکوینی و تشریعی ولایتی است که در رفتار و کلام آنها نهفته است، سخنان بزرگان عرفاء و سالکانِ اِلَیَّ اللّٰه نیز دارای همان اثر و ولایتی می‌باشد که به واسطه اطاعت و عبودیت خالصانه بدان دست یافته‌اند.

زندگی‌نامه مؤلف

عارف فرزانه و عالم وارسته، «حاج میرزا جواد آقا ملکی تبریزی» از جمله انسان‌هایی بود که سرمایه عمر خویش را با خدای خود سودا نمود و بر لحظه لحظه آن دیده بصیرت‌آمیز و ژرف‌نگر گشود. مدّتی به «تحصیل» و زمانی «تدریس» را پیشه خود ساخت و عمری را به «تهذیب» خود و دیگران گذراند.

میلاذ با برکت

از سال تولد وی اطلاع دقیقی در دست نیست، ولی با توجه به این که در درس سید حسن بن محمد کوه کمری معروف به سید حسین ترك (م ۱۲۹۹ هـ ق) شرکت داشته است، و برای شرکت در درس خارج، حداقل نوزده سال در نظر گرفته شود، سال تولدش باید پیش از سال ۱۲۸۰ هـ ق باشد. از این رو می‌توان گفت که در اواخر قرن سیزدهم هجری در تبریز چشم به جهان گشود و به دلیل انتسابش به خانواده ملك التجار تبریزی، به ملکی مشهور شده است.

او در شهر تبریز دروس صرف، نحو، منطق، معانی بیان و دروس مقدماتی دیگر را فراگرفت و پس از مدتی «سطح» را به پایان رساند. و برای کسب فیض از محضر مولای خویش راهی دیار یار، نجف اشرف گردید و مشغول «تحصیل و تهذیب» شد.

دست تقدیر او را به درس محدث محقق، میرزا حسین نوری همدانی هدایت کرد. خوشه‌های فکر و اندیشه میرزا آقا با حضور در درس آخوند ملا محمد کاظم خراسانی شکوفاتر شد و با آشنایی با آخوند ملاحسینقلی همدانی افزون‌تر گردید.

و فقه و اصول را از محضر بزرگانی همچون علامه شیخ آقا رضا همدانی (م ۱۳۲۲ ق)، علامه‌ی نوری (م ۱۳۲۰ ق)، آخوند خراسانی (م ۱۳۲۹ ق)، آیت الله سید حسین ترك (م ۱۲۹۹ ق) و سید مرتضی کشمیری (م ۱۳۲۳ ق) بهره‌مند می‌شود.

وی همچنین مراتب و مدارج سلوک و عرفان را در محضر استاد اکبر و یگانه اخلاق و عرفان، ملا حسین‌قلی همدانی (م ۱۳۱۱ ق) طی نموده و در زمره خواص شاگردان آن بزرگوار قرار می‌گیرد.

اساتید وی

۱ - ملا حسین‌قلی همدانی (م ۱۳۱۱ ق)

۲ - آخوند ملا محمد کاظم خراسانی (م ۱۳۲۹ ق)

۳ - علامه‌ی نوری (م ۱۳۲۰ ق)

۴ - علامه آقا رضا همدانی (م ۱۳۲۲ ق)

۵ - سید مرتضی کشمیری (م ۱۳۲۳ ق)

۶ - سید حسن بن محمد حسین کوه کمری تبریزی (م ۱۲۹۹ ق)

استاد اخلاق او

یکی از مهم ترین عواملی که شخصیت میرزا جواد آقا را تحت تأثیر قرار داده بود، وجود مقدس استاد عرفا و حکما ملا حسین قلی همدانی (م ۱۳۱۱ ق) می باشد. ملا حسین قلی که از اعظام علما و از بزرگان فقه های شیعه و خاتم علمای اخلاق در عصرش بوده، بر اساس سبک سید علی بن طاووس حسنی (م ۶۶۴ ق) در قول و عمل ره می پیمود. او هیچ کدام از ریاست های دنیوی، حتی نماز جماعت را نمی پذیرفت.

هجرت به ایران و شهر تبریز

سال های هجرت و روزهای تشرّف و غربت در نجف اشرف با برکاتی همراه بود و تلاش بسیار در راه تحصیل و تهذیب ره آورد مبارکی در پی داشت. با این که در سال ۱۳۲۱ قمری (۱۲۷۰ ش) پس از کسب عالی ترین مدارج علمی و اخلاقی آهنگ رجعت به ایران کرد و به زادگاهش تبریز وارد شد.

او در آن شهر در خانه اش به تدریس علم اخلاق و عرفان و موعظه می پردازد و با مواعظ دل نشین خود به تهذیب اخلاق مردم و عمل به واجبات دینی مشغول می گردد. در درس وی در حدود ۴۰۰ نفر از مستعدین و طالبین مباحث عرفانی شرکت داشته اند.

در این سال ها بود که واقعه مشروطه پدید آمد و ارتش روسیه بخشی از آذربایجان را اشغال کرد، مردم بی پناه آن خطّه به خاک و خون کشیده شدند و شهر تبریز محاصره گردید. راهی غیر از ترك دیار باقی نماند. از این رو حاج میرزا جواد آقا مخفیانه رو به سوی تهران گذارد و از آنجا به زیارت حضرت عبدالعظیم علیه السلام شتافت، سپس به قم مهاجرت کرد و این شهر را وطن دوم خویش قرار داد.

شهر مقدس قم و کرسی تدریس و تهذیب

شهر قم در سال ۱۳۲۹ ق پذیرای وجود حاج میرزا جواد آقا ملکی تبریزی شد. در آن ایام این شهر از حداقل امکانات محروم بود، جمعیتی اندک داشت و هنوز حوزه علمیه و پربرکتش تأسیس نشده بود. این عارف فرزانه اندکی پس از ورود، به درخواست برخی از افراد پارسا، جلسات درس و محافل اخلاق برپا کرد.

درس «فقه» که متن آن مفاتیح فیض کاشانی بود و در پی آن درس «اخلاق و عرفان» برای عموم مردم که در مدرسه فیضیه تشکیل می‌شد، درس دیگری برای بعضی از خواص در منزل حاج میرزا برقرار می‌شد که موضوع آن اخلاق و عرفان بود. علاوه بر این، نماز جماعت در مسجد بالاسر حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه (علیها السلام) از سوی ایشان اقامه می‌گردید؛ که امام خمینی (ره) و آیه الله بهاء الدین (ره) از جمله افرادی بودند که در نماز حاج میرزا جواد آقا شرکت می‌کردند.

بدین ترتیب حوزه علمیه قم به دست علمی و ارسته، پیریزی شد تا دهه‌های بعد، به وسیله حاج شیخ عبدالکریم حائری (ره) قامت سبز خود را برافرازد.

شاگردان درس اخلاق مرحوم ملکی تبریزی

حوزه درسی حاج میرزا جواد آقا، سرچشمه نوری بود که حسینیّه دل‌های شیفتگان را، روشن و آفتابی می‌نمود. پلکان ملکوت برای ره‌پویان وارستگی، محسوب می‌شد. تأثیر کلام ژرف آن استاد خودساخته، بذل صلاح و اصلاح در گستره دل‌ها می‌افشاند؛ به طوری که هر يك از شاگردان، خود پرچمدار صلاح و سداد شدند و جمع بسیاری را به سرمنزل مقصود رهنمون ساختند.

برخی از شاگردان مرحوم ملکی (ره) عبارتند از:

۱. امام خمینی (قدس سرّه الشریف)

۲. حاج آقا حسین فاطمی قمی (م ۱۳۸۹ ق)

۳. آخوند ملاعلی همدانی (م ۱۳۹۸ ق)
۴. حاج شیخ عباس تهرانى (م ۱۳۶۰ ق)
۵. سید محمود مدرّس (م ۱۳۷۸ ق)
۶. حجة الاسلام سید محمود یزدی
۷. محمود مجتهدی
۸. شیخ اسماعیل بن حسین «تائب»
۹. حاج میرزا عبدالله شالچی (م ۱۳۶۳ ق)
۱۰. شیخ اسماعیل بن حسین تبریزی، معروف به تائب (م ۱۳۷۴ ق)
۱۱. شیخ حسن بن مشکور شملی (م ۱۳۶۱ ق)

آثار و تألیفات

۱. «اسرار الصلاة»؛ کتابی که حاوی هزار نکته از اسرار نماز است و بسان استاد اخلاق برای انسان‌های آماده خودسازی محسوب می‌شود. برخی از اسرار طهارت و عبرت و تفکر را گوشزد می‌کند و به معانی وسوسه و الهام می‌پردازد. با بحث از گناهان کبیره اشاره‌ای به توبه نموده و حضور قلب و حالات ملکوتی آدمی را توضیح می‌دهد.
۲. «المراقبات» یا «اعمال السنه»؛ در این اثر ارزشمند، مقدمه‌ای کوتاه پیرامون دعا و راز و نیاز به چشم می‌خورد و سپس با قلمی زیبا و گویا، اعمال ماه‌های مختلف، آثار و برکات روحی و معنوی آنها توضیح داده شده است.
۳. «لقاء الله و السلوك الیه»؛ یا رساله لقائیه یا سیر و سلوک؛ کتابی لبریز از نورانیت و معنویت که ره‌پویان راه تهذیب و وارستگی را قداست و طهارت روح می‌رساند. معنای «لقاء الله» و آیات مربوط به آن را توضیح داده، از اسم اعظم گفت‌وگو می‌کند و سپس راه موقفیت الهی را برای سالکین بیان می‌نماید.

۵. «کتابی در اصول»؛

۴. «کتابی در فقه»؛ این کتاب هنوز چاپ نشده است.

۵. «رساله‌ای در حج»

۶. «حاشیه فارسی بر غایة القصوي» (ترجمه العروة الوثقی)

اسرار الصلاة

نماز؛ معراج سالکان، و وسیله‌ی صعود به قله‌های مرتفع کمال، و سبب نیل به عظیم‌ترین مراحل امکانی عروج انمان است، و چه بسیار انسان‌های ده‌یافته‌ای که به وسیله این نردبان الهی، سیمرغ‌آسا از محیط جاذبه‌ی ملک و طبیعت بیرون رفته و در فضای بیکران رحمت الهی به پرواز در آمده‌اند.

چه نیکوست شنیدن معارف بلند نماز از صاحب‌دلانی که در مسیر فنا، نهایت جد و کوشش را نموده و به مقام والای انسانی نائل آمده‌اند، حقا که سخنانشان تا عمق جان نفوذ می‌کند و آدمی را منقلب می‌سازد.

کتاب شریف «أسرار الصلاة» نوشته‌ای از این مقوله است. این کتاب اثر عارف کامل و عالم عامل مرحوم میرزا جواد آقا ملکی تبریزی است، اصل کتاب به زبان عربی است. موضوع کتاب همان‌طور که از اسمش پیداست، در بیان رموز و اسرار نماز است و در سر هر يك از اعمال و آداب نماز، مطالب ارزنده‌ای را به خواننده ارائه می‌دهد.

در ارزش آثار قلمی ایشان همین بس که امام خمینی (ره) به مطالعه کتاب «سر الصلاة» توصیه فرموده است.

تکبیر پرواز

سرانجام آخرین آفتاب خورشید حیات و زندگانی اندیشمند عارف، حاج میرزا جواد آقا ملکی تبریزی در روز یازدهم ذی حجه سال ۱۳۴۳ قمری و مقارن با عید قربان غروب کرد و در حالی که تکبیر نماز را گفته بود به ملاقات محبوب خود شتافت.

ساعاتی بعد، مردم و شاگردان وارسته و رادمردان عرصه تهذیب و اخلاص، پیکر معطر وی را تشییعی باشکوه نموده و در جوار حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه علیها السلام در قبرستان شیخان به خاک سپردند.^۱

ویژگی‌های این ترجمه

در مرحله نخست، و با نظر ابتدایی به اصل کتاب مشاهده می‌شود که تبویب و فصل‌بندی آن به صورت استاندارد و آنچه امروزه مرسوم است انجام نگرفته، و قسمتی از فصول آن شماره‌گذاری نشده، اما با نگاه کلی می‌توان دریافت که کتاب در پنج بخش و فصول مختلف زیر مجموعه آن تدوین شده است.

در این ترجمه سعی بر این قرار گرفت تا برای نخستین بار ضمن آوردن اصل متن عربی، ترجمه آن بر اساس بخش‌بندی، فصل‌بندی، و موضوع‌بندی و فهرست‌نویسی منظم گردد، همچنین منابع آیات و روایات و سخنان بزرگانی که از آن بهره گرفته شده است با جداسازی پاراگراف‌ها و بندها مشخص گردد، تا خواننده بتواند با انسجامی بهتر موضوعات مختلف را مورد مطالعه قرار دهد و در کنار آن از کلمات ناب و لطیف و زیبا و مستفاد در متن عربی بهره‌برداری نماید.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین
مهدی سازندگی

۱ - منابع: أعيان الشيعة، ج ۱، ۵۸/۱، ج ۲، ۲۵۴/۴، ج ۳، ۱۴۷/۶، مستدرکات أعيان، ج ۱، ۱۴۰/۶، ریحانة الأدب، ۳۹۷/۵، نقباء البشر، ۳۲۹/۱، معجم المؤلفين، ۱۶۶/۳، الذريعة، ج ۲، ۴۷/۲، ج ۳، ۳۳۷/۱۸، الفوائد الرجالية، ص ۱۴۱.